

Διαφοροποιημένο Διδακτικό Πρόγραμμα

Πρόσληψης και Επεξεργασίας Γραπτού Λόγου

για την Ιστορία Ε΄ Δημοτικού

Με τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Εξειδικευμένο για μαθητές με: Μαθησιακές Δυσκολίες, ΔΕΠ-Υ και ΔΑΔ

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο	4
Ιστορική γραμμή Ε' Δημοτικού	9
Υπόμνημα	9
1. Οι Ρωμαίοι κυβερνούν τους Έλληνες	10
2. Οι Έλληνες «κατακτούν» τους Ρωμαίους με τον πολιτισμό τους	13
3. Η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία μία υπερδύναμη του αρχαίου κόσμου	16
4. Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη	19
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 1-4	23
5. Μεγάλες αλλαγές στη διοίκηση της αυτοκρατορίας	24
6. Μία νέα πρωτεύουσα, η Κωνσταντινούπολη.....	28
7. Η Κωνσταντινούπολη οχυρώνεται και στολίζεται με έργα τέχνης	31
8. Ο Χριστιανισμός γίνεται επίσημη θρησκεία.....	34
9. Η Αυτοκρατορία χωρίζεται σε Ανατολική και Δυτική	38
10. Το Παλάτι, ο Ιππόδρομος και οι Δήμοι	41
11. Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο	44
12. Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο	47
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 5-12	51
13. Ο Ιουστινιανός μεταρρυθμίζει τη διοίκηση και τη νομοθεσία	53
14. Οι Δήμοι αναστατώνουν την πρωτεύουσα με τη «στάση του νίκαια»	56
15. Η Αγία Σοφία, ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής.....	59
16. Το βυζαντινό κράτος μεγαλώνει και φτάνει στα παλιά σύνορα της αυτοκρατορίας	62
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 13-16	66
17. Οι γείτονες των Βυζαντινών	68
18. Πέρσες και Άβαροι συμμαχούν εναντίον του Βυζαντίου	71
19. Οι Βυζαντινοί και οι Άραβες	74
20. Η φύλαξη των ανατολικών συνόρων και οι Ακρίτες	77
21. Το Βυζάντιο εκχριστιανίζει τους Σλάβους	80
22. Φιλικές σχέσεις και συγκρούσεις με τους Βούλγαρους και τους Ρώσους	83
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 17-22	87

Θεωρητικό υπόβαθρο

Διαφοροποιημένο υλικό ιστορίας Ε΄ Δημοτικού

Περίληψη

Η Ιστορία είναι ένα αρκετά απαιτητικό γνωστικό αντικείμενο, αφού προϋποθέτει την ενεργοποίηση πολλών γνωστικών λειτουργιών από τους μαθητές. Συγχρόνως, επιτρέπει την εξέτασή της διαθεματικά, ενώ παρέχει κατάλληλο πλαίσιο για την υλοποίηση καινοτόμων παιδαγωγικών στρατηγικών. Έτσι, λοιπόν, δημιουργήθηκε το παρόν υλικό ακολουθώντας τις τεχνικές της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας, συγχρόνως με το γλωσσικό περιεχόμενο του ΑΠΣ και του ΔΕΠΠΣ και εφαρμόζοντας τη βιωματική και κιναισθητική μάθηση. Το υλικό αυτό στοχεύει στην καλύτερη γνώση, κατανόηση και γενίκευση της Ιστορίας της Ε΄ Δημοτικού, χρησιμοποιώντας τις μεθόδους της διερεύνησης, της καθοδηγούμενης ανακάλυψης και της ανάλυσης έργου. Εφαρμόστηκε πιλοτικά σε 8 μαθητές με διαγνωσμένες Μ.Δ. της Ε΄ Δημοτικού. Τα ερευνητικά δεδομένα συλλέχθηκαν σε διάστημα 9 μηνών και, εξετάζοντάς τα, προέκυψε το συμπέρασμα ότι οι μαθητές που το χρησιμοποίησαν, κατανόησαν σε υψηλότερο βαθμό την ύλη της Ιστορίας και ενισχύθηκε η κριτική και μνημονική ικανότητά.

Λέξεις-κλειδιά: ιστορία, διαφοροποιημένη διδασκαλία, κριτική ικανότητα

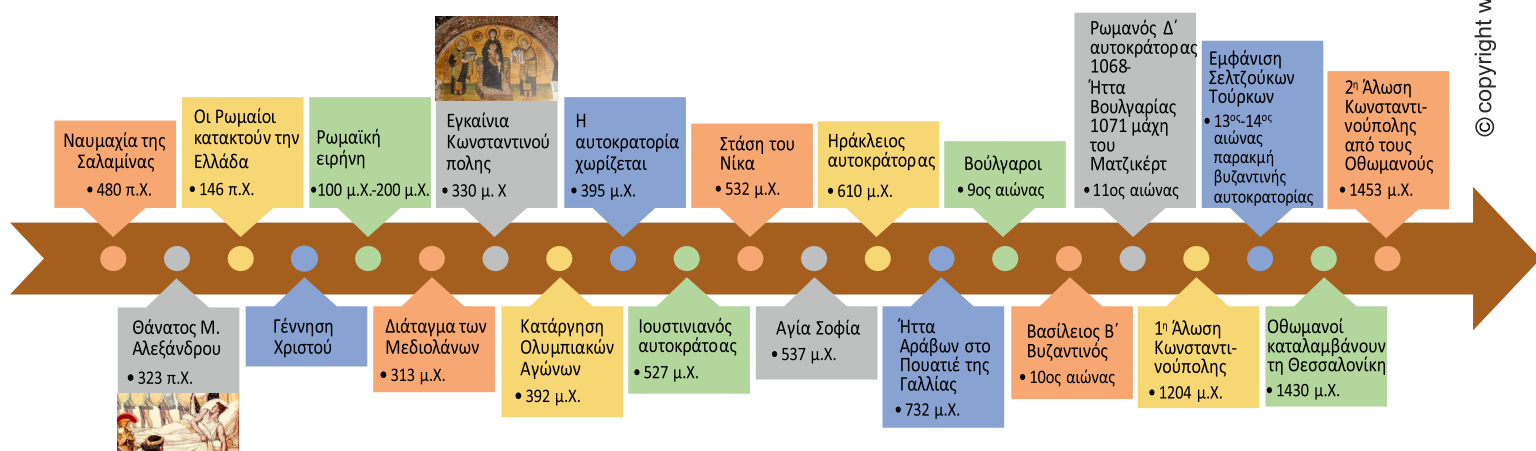
Εισαγωγή

Το μάθημα της Ιστορίας, αποτελεί ένα γνωστικό αντικείμενο που για μία ομάδα εκπαιδευτικών και μαθητών αποτελεί πεδίο ευχάριστης αναζήτησης των «μυστικών» του παρελθόντος, και για άλλους ένα δυσπρόσιτο μάθημα που απαιτεί την πλήρη ενεργοποίηση των μνημονικών ικανοτήτων του παιδιού, για την αποστήθιση μεμονωμένων ιστορικών γεγονότων. Πολλοί μελετητές έχουν επιχειρήσει να προσεγγίσουν τη Διδακτική της Ιστορίας με τρόπο επιστημονικό, με αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών ορισμών της.

Προτού δοθεί, όμως, ορισμός της Διδακτικής της Ιστορίας, αξίζει να επισημανθεί το τι είναι η Ιστορία. Ο όρος «Ιστορία» αναφέρεται σε συγκεκριμένη μάθηση, εκείνη που ασχολείται με το παρελθόν του ανθρώπου ως κοινωνικό ον, καθώς επίσης και με τη μακρά πορεία του από την πρωτόγονη κατάσταση ως σήμερα (Παπανούτσου, 1976). Βασιζόμενοι, λοιπόν, στον παραπάνω ορισμό θα λέγαμε ότι η Ιστορία, ως επιστημονικό αντικείμενο, αποφεύγει τη μελέτη όλων των ανθρώπινων εκδηλώσεων του παρελθόντος και επικεντρώνεται στην κοινωνική φύση του ανθρώπου όπως, επίσης, και στη δυνατότητά του να παράγει πολιτισμό. Άλλοι επιστημονικοί κλάδοι, όπως η εθνογραφία και η εθνολογία ενδιαφέρονται για πρωτόγονες ανθρώπινες ομάδες και για τις ενστικτώδεις συμπεριφορές τους.

Η Ιστορία, μελετά τις κοινωνικές συμπεριφορές των ανθρώπων, αντλώντας πληροφορίες από τις γραπτές πηγές και τα μνημεία που έχουν μείνει ως μάρτυρες της ανθρώπινης εξέλιξης. Η επιστήμη, λοιπόν, της Ιστορίας συγκεντρώνει, ομαδοποιεί, συγκρίνει κι αποκωδικοποιεί όλες τις μαρτυρίες της ανθρώπινης ύπαρξης κι εξάγει συμπεράσματα μετατρέποντάς τα σε ιστορική γνώση. Με άλλα λόγια, θα λέγαμε ότι η επιστήμη της Ιστορίας προσπαθεί να δώσει λόγο στο παρελθόν διερευνώντας τα στοιχεία που το ίδιο έχει αφήσει (Κόκκινος & Νάκου, 2006).

Ιστορική γραμμή Ε' Δημοτικού

Υπόμνημα

Ποιος;

Πού;

Πότε;

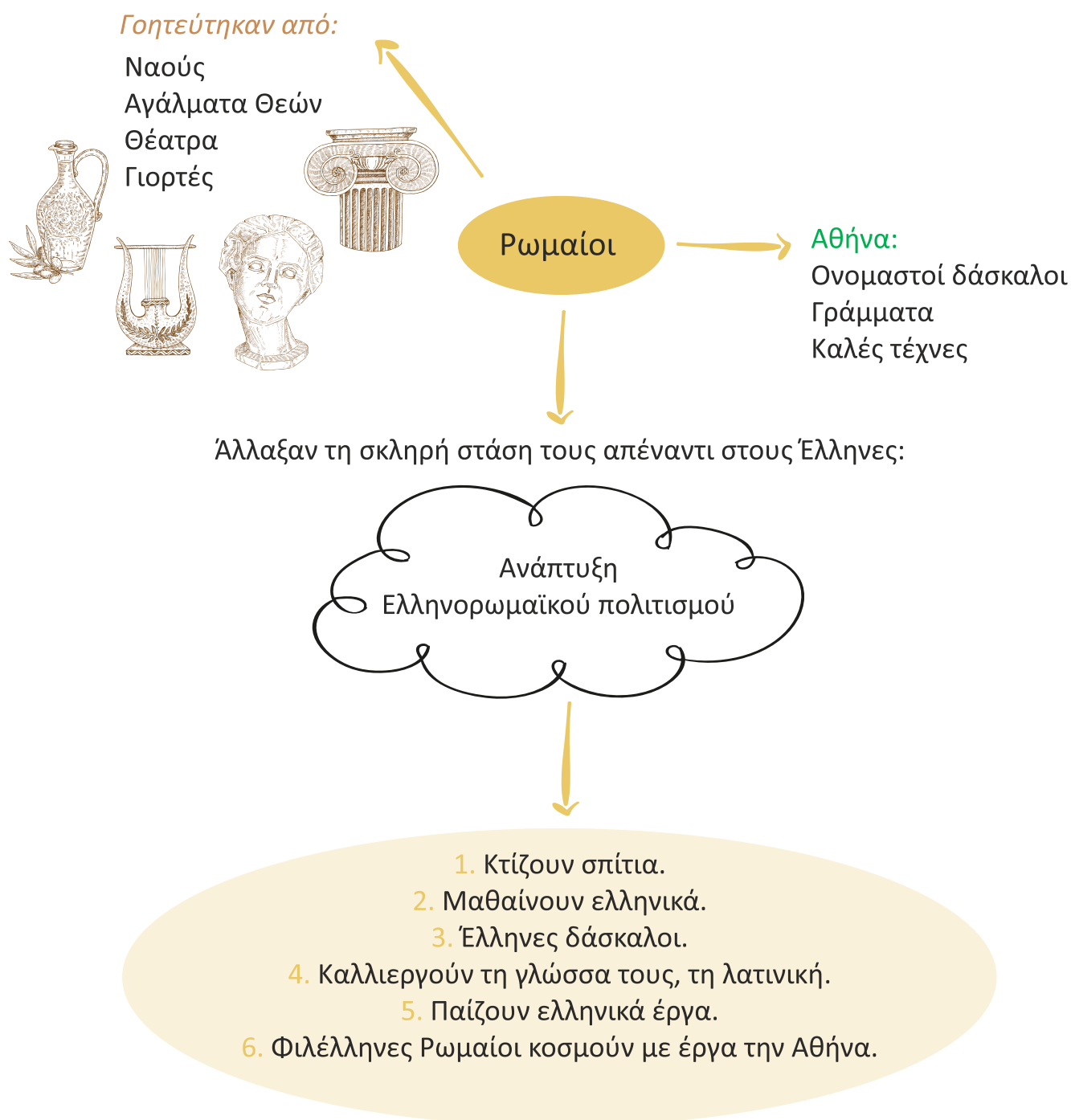
Αποτέλεσμα

2. Οι Έλληνες «κατακτούν» τους Ρωμαίους με τον πολιτισμό τους

Τι ξέρω για το θέμα;	Τι θέλω να μάθω;	Τι έμαθα τελικά;

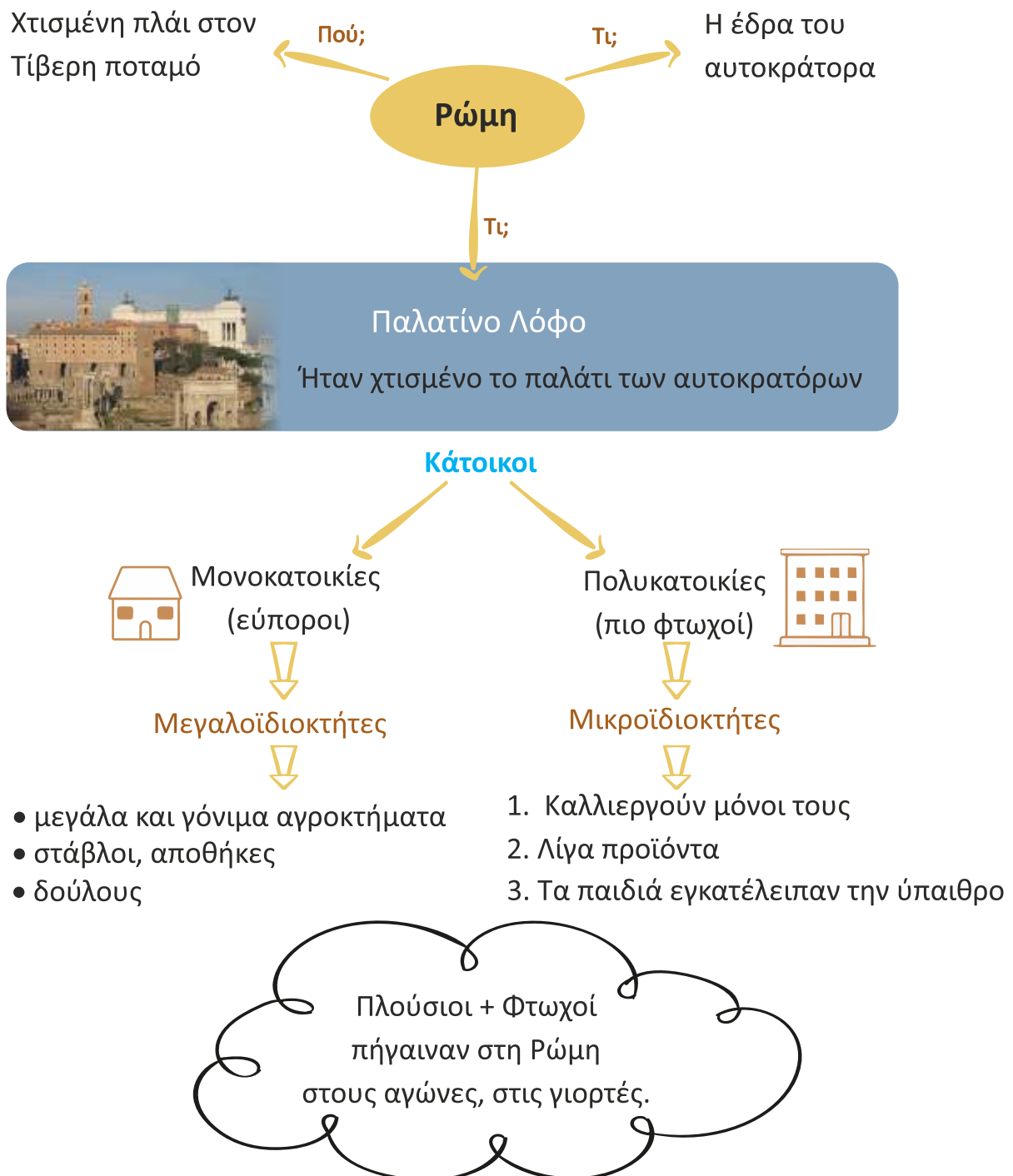
ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

4. Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη

Τι ξέρω για το θέμα;	Τι θέλω να μάθω;	Τι έμαθα τελικά;

ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Διάταγμα της Ανεξιθρησκείας (313 μ. Χ.)

Πού;

Στο Μεδιόλανο τις Ιταλίας

Τι όριζε;

Κάθε πολίτης μπορούσε να λατρεύει όποιο Θεό θέλει.

Σύγκρουση Κωνσταντίνου - Λικίνιου

Νικητής: Κωνσταντίνος ➡ Μονοκράτορας

- α) Αναδιοργάνωσε τον στρατό
- β) Διόρισε έπαρχους στις περιφέρειες
- γ) Έκοψε νέο χρυσό νόμισμα
- δ) Πρωτεύουσα το Βυζάντιο

Κωνσταντίνος ο Μέγας (τον ονόμασαν οι ιστορικοί)

Άγιος/ Ισαπόστολος (τον ονόμασαν οι χριστιανοί)

Γλωσσάρι όρων

Διάταγμα της ανεξιθρησκείας: Κάθε πολίτης της αυτοκρατορίας μπορούσε να λατρεύει όποιο Θεό θέλει.

Διαφοροποιημένο Διδακτικό Πρόγραμμα

Πρόσληψης και Επεξεργασίας Γραπτού Λόγου

για την Ιστορία Ε΄ Δημοτικού

Με τις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Εξειδικευμένο για μαθητές με: Μαθησιακές Δυσκολίες, ΔΕΠ-Υ και ΔΑΔ

Περιεχόμενα

23. Η νομοθεσία και η διοίκηση εκσυγχρονίζονται.....	4
24. Η κρίση της εικονομαχίας διχάζει τους Βυζαντινούς.....	7
25. Το Βυζάντιο φτάνει στο απόγειο της ακμής του	10
26. Η ανάπτυξη των γραμμάτων και η μελέτη των αρχαίων Ελλήνων κλασσικών...13	
27. Η καθημερινή ζωή στην ύπαιθρο στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων	16
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 23-27	20
28. Το κράτος αντιμετωπίζει μεγάλα εσωτερικά προβλήματα.....	22
29. Νέοι εχθροί εμφανίζονται και αποσπούν εδάφη από την αυτοκρατορία	25
30α. Η τέταρτη σταυροφορία και η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους.....	29
30β. Τα ελληνικά κράτη μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης.....	33
31. Η ανάκτηση της Πόλης από τον Μιχαήλ Η΄, τον Παλαιολόγο	37
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 28-31	41
32. Η Θεσσαλονίκη γνωρίζει μεγάλη ακμή	43
33. Οι Οθωμανοί Τούρκοι κατακτούν βυζαντινά εδάφη	46
34. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος προσπαθεί να σώσει την πρωτεύουσα	49
35. Οι Τούρκοι πολιορκούν την Κωνσταντινούπολη	53
36. Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους.....	57
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 32-36	61
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 28-36	64
37. Η βυζαντινή Κύπρος	68
38. Η διπλωματία των Βυζαντινών	72
39. Η γυναίκα στη βυζαντινή κοινωνία	75
40. Η βυζαντινή τέχνη.....	78
41. Η παιδεία στο Βυζάντιο	81
42. Η γλώσσα των Βυζαντινών.....	84
Επαναληπτικό Κεφαλαίων 37-42	88
Σημαντικές Ημερομηνίες.....	91
Σημαντικά Πρόσωπα	92
Πίνακας Ανατροφοδότησης.....	93

Τι ξέρω για το θέμα;	Τι θέλω να μάθω;	Τι έμαθα τελικά;

Νίκες Βυζαντινών ➡ **σωτηρία Κωνσταντινούπολης**

Ποια;

Εσωτερικά προβλήματα

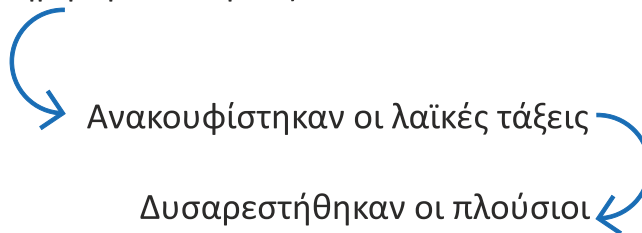
- Αποδιοργάνωση στρατού
- Αποδυνάμωση οικονομίας
- Μη τήρηση των νόμων
- Μετατροπή των μικροκαλλιεργητών σε δουλοπάροικους των «δυνατών»

Λέων Γ' ο Ίσαυρος ➡ **Αλλαγές**

Ποιες;

1. Χώρισε την αυτοκρατορία σε «Θέματα»
2. Μοίρασε γη για καλλιέργεια (Ακρίτες)
3. Νέοι νόμοι: «Εκλογή»
4. «Γεωργικός Νόμος»: υπέρ των αγροτών
5. Επιβολή νόμου στα εκκλησιαστικά-μοναστηριακά κτήματα.
6. Δικαστές (τήρηση των νόμων)

25. Το Βυζάντιο φτάνει στο απόγειο της ακμής του

Τι ξέρω για το θέμα;	Τι θέλω να μάθω;	Τι έμαθα τελικά;

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Βυζαντινό κράτος: υπό τη μακεδονική δυναστεία

Εξωτερική Οργάνωση

1. Οργάνωσαν στρατό
2. Απελευθέρωσαν βυζαντινά εδάφη στην Ανατολή-Δύση-Βαλκάνια
3. Συνθήκες ειρήνης
4. Διάδοση χριστιανισμού, βυζαντινού πολιτισμού
5. Έλεγχο των θαλάσσιων δρόμων

Τι έκαναν;

Εσωτερική Οργάνωση

- Καλύτερη οργάνωση θεμάτων
- Ηρεμία στην εκκλησία
- Νέοι νόμοι
- «Επαρχιακό βιβλίο» (εμπορικές συναλλαγές)
- Νόμος του «Αλληλέγγυου»
(Οι πλούσιοι πληρώνουν και τους φόρους των φτωχών)

Τι αναπτύχθηκε;

1. Γεωργία
2. Εμπόριο
3. Βιοτεχνία
4. Ναυτιλία

«Χρυσή Εποχή του Βυζαντίου»

Γλωσσάρι όρων

Δυναστεία: σειρά αυτοκρατόρων που ανήκαν στην ίδια οικογένεια ή κατάγονταν από την ίδια περιοχή.

Δραστηριότητες Γενίκευσης

1) Κύκλωσε όσα έκαναν οι Μακεδόνες
για την **εξωτερική οργάνωση** του κράτους
και υπογράμμισε αυτά που έκαναν για την **εσωτερική οργάνωση**.

Οργάνωσαν τον στρατό

Οργάνωσαν τα θέματα

Έφτιαξαν νέους νόμους

Συνθήκες ειρήνης

Απελευθέρωσαν Βυζαντινά εδάφη
στην Ανατολή-Δύση-Βαλκάνια

«Επαρχιακό βιβλίο»

Ηρεμία στην Εκκλησία

Διάδοση Χριστιανισμού

Νόμος του «Αλληλέγγυου»

Έλεγχο στους θαλάσσιους δρόμους

2) Ποιοι τομείς αναπτύχθηκαν την περίοδο αυτή;

27. Η καθημερινή ζωή στην ύπαιθρο στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων

Τι ξέρω για το θέμα;	Τι θέλω να μάθω;	Τι έμαθα τελικά;

ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

● Πού ζούσε το μεγαλύτερο μέρος των Βυζαντινών;

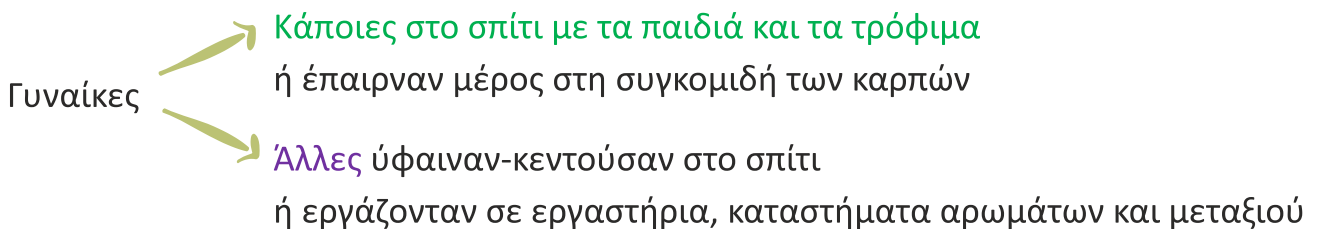
● Πώς ήταν τα σπίτια στην ύπαιθρο;

Μικροκαλλιεργητές: ισόγεια, χαμηλές πόρτες, μικρά παράθυρα.

Δυνατοί (πλούσιοι): διώροφα σπίτια, εξωτερική σκάλα, εξώστες, κελάρια, πατητήρια, αποθήκες.

● Για τι φρόντιζαν και οι πλούσιοι και οι φτωχοί;

Το σιτάρι, το κρασί, το λάδι

1. Κήποι
2. Περιβόλια
3. Κτήματα με αμπέλια
4. Χωράφια με ελιές και δημητριακά

Τι υπήρχε γύρω από τους οικισμούς;

● Σε ποιους ανήκε ή καλλιεργήσιμη γη;

1. Σε μικροκαλλιεργητές
2. Σε μεγαλοϊδιοκτήτες ή «Δυνατούς»

Κάτοικοι της στεριάς ➡ γεωργοί-βοσκοί

Κάτοικοι των νησιών ➡ ψάρεμα-ναυτιλία

Γλωσσάρι όρων

Δυνατοί: πλούσιοι μεγαλοϊδιοκτήτες